

השנת הקהל ובין השנת האמן לגבי היצר
 רה, ולעתים קרובות מה שמניח את דעתו
 של האסתיט אינו נותן חרבה לפע. העם
 צנו מבקש כלל בספרות את אשר יבקש
 בזו אחרו חוג מצוטצם שחוג על האמנות
 וערכיה. ויש שהמדרגה האמנותית הגבוהה
 בסיפור או בשיר ניצבת בחיץ בין היוצר
 ובין איש המציאות ומפריעה לו להלך לך
 לוס את החוכן שב"צורה". אכן, איש"הב
 ציאות החזונית, וכן המון העם העברי בגיור.
 נושאים את נפסם לתוכן רעיוני ברור בספ
 דות - עד כדי כך, שהם אף מפרקים ספ
 דות שסגנונה וצורתה הם לא-רדוקא הישג
 אמנותי לעצמו, אלא בעיקר אמצעי ל"י
 שימוש.

יצירתו הלירית והדרמטית של יעקב כהן
 על נושאים לאומיים או רוחניים מאוצר
 נשמת ישראל צורת בקרבה את פרי הרוח
 במספרות היום - והעם יכול לאחוז למר
 נוא בה מודונעם לרוחו הנכספת לאחור
 אידאה בשפת היי-הרגש, את העינין השיר
 רי, או את ההגות הרוחנית, מגיש יעקב
 כהן לקוראי בצורה משעשעת, קלה, פני
 מים וציונית מעמדם נובלם, אבל תמיד
 בהירה וצלולה, חיובית גם בשעה שהיא
 באה לשם מתאף הרגש או הישוק רעני
 הויים, ואנושית-אמצית גם בשעה שהתור
 כן מפליג אל ממלכת הדמיון והאגדה.

דיחאביב משובלב ואר"צצחות של
 בן חורין עם חוסנש של אמן שאינו מכ
 סה מאונת מאומה ואינו מחשב את רשמו
 עליו במבחי - שלושת אלה קיים עיק
 ריים הם שירתו של יעקב כהן.
 והנהב איר ומריחה (בכר
 גוד לט"ס, גורד יודע הקץ, שזיקתו
 לצללים והמיני על הגובל והנרן לכלייה)
 יצא יעקב כהן מן העולם היטרי המסוגר
 ומבטח פניו אל הטבע, בלב פחות לרוחה
 לזינו על העולם ולרומם הרוח ביקש
 לעבור על ראש שניר ההיים ופגותיה,
 עלם נצתי, חובק הוועות עולם, ובשאלתו
 היחה כי היחודי שבו יהא מתאים וראוי
 להם כלל-אנושית זו. על כן גם מבטו
 בגעועים על הגדולה הלאומית שקדמה
 לגלות, על עברנו החירוא, ולבו מאס
 בעבר הקרוב, הגלות, שממנו לא ביקש
 להציל אלא את הניצוצות הכלל-אנושים
 ואת שירי היום הקדמון שעוד נשתירו
 בחיי הגלות (בשפת הנפש).

יתכן כי דוקה זו העמידה החפסיית
 החמימה של יעקב כהן על הנשדים הבתי
 רים של החזון המיוני, שמעליהם הוא
 נושא במבטי-הכלת אל אופקי הגדולה
 וההפארת הלאומית, היא שהתרחקו במי
 דה ידועה מקרקע הארציות היצרית, זו
 אשר בה ריק בה לבדי מחזנית הצמיחה
 וההתפתחות הנכ"ת והגבונית הרוחנית
 האמיתית, ובתוצאה: מה: אותה דר"ממית
 אשר בה לקחה ירה העברית החדשה
 שזמנש של עמה דוחב של הור
 (לוקאל וצ' משתנה לפי המקום
 הזמן) ואור... מה שהיה, של מורשה
 היסטורית-אמית ורוחנית). אך אין עמה
 עומק של הויה, של מכורה טבעית ואין
 סימית, שהיא לבדה מצמיחה את נימיה
 כרים הנפסיות והרוחניות אל הטבע והא
 רץ, את צביון, הנח"ק הנפשי, אבי הנגרות
 הרוחנית (כי אין אדם מתבגר במובן חר
 בות" אלא מתוך זיקה עמוקה לנשמת
 מכורוה נופה חיייה, ובלעדיה הוא נולד

יעקב קופרמאן

שירת יעקב כהן עורנה הולכת ונוקמת
 לעינינו יעד"ן לא נשלמה הריעה, ואין
 כפסותיה הגבורות משכבר הויים עדיין
 לא גנולו לפנינו ככל משבצותיה וטפותיה
 ובמלוא ציור לשקמה, כזי שמתיה לנו
 יכולת מלאה וקטאת עליה דברנו כמפסי
 מים ומוצאי משפט, עדיין לא הושלמה
 היצאת כל כתביה, והצאת היובל, ועוד
 חסר לנו כינוס שירתו הלירית, המשתר
 עד על פני יובל-שנים, למיכר חייבים אנו
 לדבר על יצירתו כעל פרשת התהוות
 חיה: לא כעל תבואת הגדון, אלא כעל
 קמת השדה.

מינה ושמאלה, אחר ופניו משתרעת
 חלקת הבר ומחולפים גווני האור והצל,
 הולפים עליה, פה ושם מרמה אתה לר
 אות כעין תהוין - והנה אף שפעת דגי
 גיות היא, אך צל-ענן חומק, אך שחזק
 מיות יתרה של רגבי הקרקע; פה ויס
 מרמה אתה לראות עין זכה בחיר של
 גמר מגילה - והנה אף קליטות השבטים
 היא כבורד גבושית, אך הסיבת מלני
 גים, הסיים ברור לקול דעם מבשר-סעי
 דה, אך אור דוה שחיה את הפיהא
 מנעד מיתש העצים הגבואים על שקר
 עת ההכה, עוד לא נפלו העמרים מאחרי
 הגליל, לא נודקש האלומות למלאו השר
 רה, לא קמה הדממה לאחר הקציר מוח
 שופי הפוסק, אנו עומדים לפני מראה
 של צמיחה שעוד לה המשך ויוס"מדות,
 ולא לגנוי הפשעה של תוצאה שמדברית
 בלשון עבר, אנו כאים לנהש, לא לקפי;
 לבדך במסכתלים, לא לעשות חשבון
 כמתחילים, אנו באים השדה לשמור, מה,
 דיבר ה' מן הקה"ה.

שירת יעקב כהן היא שירת הרגש
 הרחוק, רצונו לומר, היא שירה רגי
 שית שניקתה מרוחניות מסיימה, הרגש
 המתבטא בה היא הרגש של בעל כוונה
 רוחנית מפורשת, והקבש בהמ"מ-הסכלים
 של הויים בבוש לאידאות הנוכחיות מ'
 גממת רוחו וארשת נפשו, ומשוכך-כ
 הליקיקה של יעקב כהן היא פניסיה
 ורעיונית, כסם שצורתו הדרמטית היא
 רגשית ולייית - כי יעקב כהן הוא
 ליריקן רעיוני, שהדרמטיקה היא מכרכר
 בתו היסודית, אלא שוהי דרמטיות ססא
 שיה, לא דינאמית, דרמטיות טטטטית
 שירוש - פתיסיות או אגרויות, הפנה
 שית של יעקב כהן היא בתו של האירי
 איים הישראלי, אבל צביונה הוא כלל-
 אנושי; האנדרטה שלו היא כלל-אנושית,
 אבל צביונה היחדי.

דומה שירתו לשלהבת-הגור, שמבחינים
 בה אש בהירה מסביב לאש כהה, בחינת
 ויקמה ורצון, הריצ'האש הכהה - זה
 רעיונו הרוחני, האהות במתילה ויונק מנר
 המציאות, מאור החיים; ומסביב לאש
 נופמת זו נרקם האור הפונה כלפי חוץ
 - צליל-השיר הרומנטי, שחור-האגדה,
 המואף אל על תמיד, עם כל שחור עצמו
 יודר למשה ליריוהו משברת את אוננה
 להטותה אל האידאה שביסודה, לפיכך נר
 שאת שירתו הרגשית של יעקב כהן בקר
 בה את הכוח המנחם שבחיוב הרוחני.

אפשר לצביר את תהליך יצירתו כ:
 מולש, שנקודת ביסוס האהות היא האמרי
 ציה הרגשית אשר לה נקודת ראשו העליון
 היא החכמה הרוחנית שלו, הפמיסית חד
 חובית, שאליה הוא שואף מנקודת מוצאו
 ובכוחה הוא מתעלה; ונקודת ביסוס הש
 גייה, זו ושאליה הוא חזרו יורד, היא הסמל
 דריומני - ההגותי, הלירי או האגדי -
 אשר ללשונה הוא מתרנס את כוונתו היר
 חנית, נמצא שהוא עובר מן הרגש-המוצא
 האישי אל הרגש-ההישג הסמלי עליוני
 ההתרוממות אל החכמה, החוצצת ביניהם,
 למיכר נושאת שירתו לציבור העברי (הנת'
 פש כל-יך בגלל שללילה, ואף ליאוש) את
 הבהירות ואת העידוד שבהיוב הרוחני,
 שהוא לבדו הוסק, בכוח הכוונה הרוחנית,
 אמוציה בלתי-מייבבת לפתוס של חיוב,
 את רגש-היחיד לסמל-הכלל, את הרגשית
 - לרוחניות.

שירת יעקב כהן היא בת המונח (בניגוד
 לשירת בת הגורל), ומשום כך היא שירה
 לעם.

בעולמו העברי, מקום שפרשת היחסים
 בין העם ובין טופויה היא פורש מדאיכה,
 הגובלת כמעט עם אי-הכנה הדדית ומגינת
 לב, גדול לאין-ערוך תפקידו של משורר
 שהזון בטגולת-יקד זו של יעקב כהן, למ
 סוד לקוראיו אידאה רוחנית, או רעיון
 שירי, באופן בלתי-אמצעי מתוך הלק-הנפש
 הדגשי.

ירשהגא לי להביא כאן קצת מדברי
 עצמי במקום אחר:

יש לנכור כי בתקופתנו, תקופת האמנר
 חיות, עם שגם בספרות העולמית ההישג
 האמנותי הוא שנעשה קנה-המידה של
 הערך הספרותי (מאחר שהספרות באילו
 נתיאשה, לנוכח דעת האדם ומטוס הצר
 בור, מהיות עוד לגורם ישר של התחדשות
 רוחנית ונאולה לאנושות), נתגלע קרע בין

* ראה מאמרי על יעקב כהן בספרי
 "בדור עולה", הוצ' מוסד ביאליק על-ידי
 "דבר", תש"י.